

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cursus Theologico-Moralis

Ad usum Tyronum elucubratus, Et in Quotidianis Prælectionibus

Quoad ea, quæ Moralis Theologia disputat de Legibus, de Præceptis
Decalogi, de Restitutione, ac de Contractibus

Viva, Domenico

Patavii, 1723

Art. II. An Cambium minutum ferat palliatam usuram?

urn:nbn:de:hbz:466:1-40673

erum; quod est proprie mutuuum, & usura: Dicitur tale Cambium siccum, quia caret titulo ad lucrum, & sic caret humore ad fructificandum.

Dividitur secundo in Minutum, & Locale, seu per literas; Minutum est permutatio pecuniæ diversæ speciei, vel rationis, ut aureæ cum argentea, hujus cum ærea, numismatum majorum cum minoribus, arrosorum cum integris, antiquorum cum novis, patriorum cum externis, vetitorum cum legitimis, &c. Locale Cambium, seu per literas est, quando permutatur pecunia præsens cum absente, quod per literas fieri solet.

Hoc autem Locale Cambium tripliciter fieri contingit, Primo, si Campsor prior accipit pecunias a Campsario, ut ei illas restituat in loco distante; Secundo, si e contra Campsarius prior accipit pecunias a Campsore, ut illas ei restituat in loco distant. Tertio, si Campsor tradit hic, verbi gratia Neapoli, pecuniam Campsario, quam postea recipiat hic etiam post recambium.

IV. Datur demum cambium custodia, quod est improprie Cambium, & consistit in hoc, quod Campsor, seu nummularius, vel trapezita, seu bancarius, vel depositarius custodiat pecunias apud se depositas; habetque rationem dati, & accepti, & paratus est semper restituere; Pro hac tamen custodia exigit aliquod lucrum, seu stipendium: Quia tamen regulariter non restituitur eadem ratio moneta, ideo talis custodia habet rationem Cambii, ut videre est apud Sal. dub. 20.

V. Universim circa omnia hæc Cambia notandum est ex Hurt. diff. 8., illud censeretur lucrum justum, quod vel lege taxatur, vel iudicio peritorum in officio; Qui, ut prudenter taxent, attendere debent ad peculiare titulos, & causas, ob quas in quolibet Cambio licitum est lucrum: Verbi gratia

in Cambio locali spectanda est translatio, & assecuratio pecuniæ, atque adeo advertendum ad distantiam localem, & ad viam, per quam fit translatio, cum hæc ad assecurationem pecuniæ pertineant: Et universim in quolibet Cambio attendenda est copia, vel inopia Campsor, & Campsariorum, quia minus debet esse lucrum, quando est copia Campsor; non secus ac quando est copia vendentium, minoris res valet.

ARTIC. II.

An Cambium Minutum ferat palliatam usuram?

I. Cambium minutum fert pecuniarum permutationem cum lucro.

II. Non est usurarium, si ex iustis titulis lucrum consonum reportetur.

III. Iusti tituli sunt, Permutatio pecuniarum ex officio; Obligatio cambiendi; necnon commoditas, quæ datur Campsario cambiendo pecunias minutiones cum grandioribus;

IV. Num famulus cambiendo pecunias domini, ipso inscio, possit sibi lucrum retinere?

V. Est pariter iustus titulus lucrum cessans, aut damnum emergens, sicuti etiam si dentur pecunia puriores, aut rariores.

VI. Nequit pecuniam adulterinam pro vera expendere, qui illam pro vera accepit.

I. Cambium minutum regulariter est illud, in quo dantur pecuniæ grandiores pro minoribus, vel e contra, exigendo aliquid pro tali permutatione.

II. Utrum autem lucrum hoc sit usurarium? Respondeo cum communi negative, dummodo iudicio prudentium taxatum sit. Ratio est, quia pluribus

titulis huiusmodi lucrum iuste, & licite accipi potest.

III. Primus titulus est, quia ex officio Campsor cambit; occupatio enim, & opera in congerendo pecunias, in numerando, custodiendo, expectando, & in exhibendo se paratum ad eas permutandas in gratiam, & ad petitionem Campsariorum, digna est aliqua compensatione, & lucro.

Secundus titulus est obligatio ad cambiendum; quando scilicet Campsor a Principe, vel a Republica ad id obligatur in gratiam Campsariorum, non tamen quando ille sponte cambit: Sicut enim obligatio ad mutuandum est pretio aestimabilis, quia fert de se onus, ita obligatio ad cambiendum.

Tertius est, quando dantur pecuniae grandiores pro minoribus, dando verbi gratia aurum, vel argentum pro moneta aerea; quia pecunia grandior Campsario est commodior ad transferendum, custodiendum, numerandum, &c. Neque dicas, quod Princeps in taxatione pretii pecuniae grandioris, puta aureae, attenderit ad omnem utilitatem, & commoditatem, quam de se fert; alias non iuste taxaret, cum utilitas pecuniae ad eius valorem conducatur. Nam contra est, quia quamvis Princeps attenderit ad haec omnia, taxando pretium pecuniae, prout pecunia est mensura ad emptionem, & venditionem rerum, & ad solutionem debitorum; at non quatenus est res quaedam, quae possit emi, vendi, cambi, locari; constat enim pluris aestimari idem pretium, puta aureum in moneta grandiori, quam in minori, ob dictas commoditates.

IV. Hinc sequitur primo, lucrum ex hoc titulo non posse accipi, si contra dentur monetae minores pro grandioribus. Sequitur secundo, quod si famulus acceperit a domino suo mille aureos in auro solvendo Creditori

ipsum domini, & illos cum lucro commutet cum argenteis, vel aereis, quos solvit creditori, possit sibi tale lucrum retinere, quando dominus non curat, qua specie solutio fiat. Ratio est, quia tale lucrum est fructus industriae, & non valoris pecuniae in ordine ad solutionem: Sicuti si fur, aut usurarius alienam pecuniam negotiatur, non tenetur lucrum restituere; quamvis debeat domino compensare damnum emergens, aut lucrum cessans: Quod si dominus vellet solutionem illam mille aureorum fieri creditori in moneta aurea, peccat venialiter famulus (ut notat Hurtad.) contra iustitiam in dominum non exequendo voluntatem illius, si restituat in argentea; peccat etiam contra iustitiam in creditorem venialiter, vel mortaliter juxta quantitatem lucri illi cessantis, & tenetur illud compensare, si scilicet creditor fuisset ex tali pecunia lucrum reportaturus; non tamen si erat communi pretio expensurus, quia sic nullum damnum intulit, ut notat idem Hurtad., & Less. apud Trull. dub. 2.

V. Quartus titulus communis multis aliis Contractibus est lucrum cessans, aut damnum emergens Campsari, ut habeat pecunias paratas ad cambiendum; potest enim pro hac causa tantum accipere, quanti aestimatur spes illa lucri, aut expositio periculo damni in gratiam Campsariorum. Sunt etiam aliquando alii tituli, videlicet tum ratione puritatis materiae, si scilicet dentur centum aurei purissimi antiquiores, vel exteri pro aliis aureis, quibus aliquid metalli est admixtum; tum ratione antiquitatis, vel raritatis, eo quod pluris aestimantur; tum ratione expendibilitatis, quando scilicet commutantur nummi, qui expendi possunt cum iis, qui non possunt; Et universim pro ratione plurium, vel pauciorum titularum, quatenus concurrant, potest majus, vel minus lucrum a Campsario

psoribus accipi.

VI. Quæritur hic, an qui scienter, aut ex inadvertentia pecuniam adulterinam accepit, possit illam cum veris miscere, & sic pro vera illam expendere?

Respondeo certum omnino esse, quod non possit; Ratio est, quia talis pecunia est vitiosa; res autem notabiliter vitiosa nequit alteri tradi vitio non detecto, ut diximus cum de Venditione. Neque ex eo quod quis fuerit deceptus, potest alios decipere: Sicut neque ex eo quod famulus meus furatus est a me, ideo possum ego ab aliis furari. Ita communiter cum Azor. part. 3. lib. 7. cap. 6., Bonac. hic num. 4.

ARTIC. III.

An Cambium Locale contineat usuram?

- I. Cambium locale triplex est, si scilicet pecunia hic accipiat a Campfore alibi restituenda; aut si hic accipiat a Campsario solvenda alibi; aut si hic accipiat a Campfore restituenda in hoc eodem loco.
- II. Primi generis Cambium locale licitum est propter monetæ translationem saltem virtuales, etiamsi Campsor indigeat hic pecunia alibi solvenda; Necnon propter assecurationem pecuniæ, ac propter officium cambiendi.
- III. Pariter si pecunia alibi restituenda sit pretiosior, aut rarior.
- IV. Provisiones Cambiorum, seu quod datur Campsori pro labore, & periculo, solet esse tertia pars scuti pro singulis centenariis.
- V. Secundi generis Cambium est pariter licitum, cum sex tituli concurrere possint ad lucrum reportandum.
- VI. Cambium, & Recambium, seu cum

Recurfa, multipliciter haberi potest. Probabilius est Cambium siccum esse usurarium; & solum speculativè est probabiliter licitum, si in eo concurrant conditiones a Pio V. requisita.

VII. Num Campsor dans bona fide pecuniam restituendam Roma, possit lucrum retinere, si deprehendat, quod Campsarius careat Roma pecunia, qua restituatur?

I. **T**Riplicis generis est, ut diximus, Cambium locale: Primo scilicet, quando Campsor accipit hic, verbi gratia Neapoli, pecunias restituendas Campsario in loco distant: Secundo, quando Campsarius accipit hic pecunias Campsori restituendas in loco distant: Tertio, quando Campsor accipit hic pecunias Campsario restituendas in hoc eodem loco.

II. Quæritur nunc primo: An sit licitum Cambium locale primi generis, quando scilicet Campsor accipit, verbi gratia hic Neapoli, pecuniam a Campsario cum obligatione restituendi illam Romæ Procuratori Campsarii, & interim accipit a Campsario aliquod lucrum?

Respondeo cum communi affirmative; Ratio est, quia possunt varii tituli concurrere ad reddendum licitum, & iustum tale lucrum: Primo scilicet ratione virtualis translationis monetæ in locum distantem; nam Campsor veluti transfert Romam pecuniam, levando sic eo onere Campsarium; Unde fit, quod quo major est distantia horum locorum, eo majus stipendium accipi possit, etiamsi pecunia utrobique ejusdem valoris sit. Idcirco autem ex hoc titulo accipi aliquid potest, quia sicut translatio pecuniæ formalis digna est aliqua compensatione, si fiat in gratiam Campsarii, ita translatio ista virtualis; non enim est minus utile Campsario, quod transferatur pecunia for-